ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΣΕΧΩΦ

Ο ΖΗΤΙΑΝΟΣ

— Καλέ μου, κύριε, φανῆτε καλὸς καὶ δόστε προσοχὴ σ' ἕνα δυστυχισμένο ποὺ πεινάει. Τρεῖς ἡμέρες εἶμαι νηστικός... δὲν ἔχω οὔτε μιὰ πεντάρα γιὰ νὰ πάω στὸ νυχτερινὸ ἄσυλο... μάρτυς μου ὁ θεός !... Ἤμουν ὀχτὼ χρόνια δάσκαλος σὲ μιὰ ἀγροτικὴ περιοχὴ κι' ἔχασα τὴ θέση μου γιατὶ μὲ συκοφάντησαν... Ἔγινα θῦμα μιᾶς καταγγελίας... Ἕνα χρόνο τώρα εἶμαι χωρὶς δουλειά !

Ὁ δικηγόρος Σκβορτσόφ κύτταξε τὴν πελιδνὴ ὄψι τοῦ ἀνθρώπου ποὺ τοῦ ζητοῦσε ἐλεημοσύνη, τὰ θολὰ μάτια του—μάτια μεθύσου—τὶς κόκκινες βοῦλες ποὺ εἶχε στὰ μάγουλά του, καὶ τοῦ φύνηκε πὼς εἶχε ξαναδεῖ κάπου αὐτὸ τὸ ὑποκείμενο, μὲ τὸν παράξενο σκοῦφο στὸ κεφάλι.

— Τώρα μοῦ δίνουν μιὰ θέσι στὸ κυβερνεῖο τρῦ Κάλουγκα, ἐξακολούθησε ὁ ζητιάνος, μὰ δὲν ἔχω τὰ μέσα νὰ πάω. Βοηθῆστε με, καλέ μου κύριε· κάντε μου αὐτὴ τὴ χάρη !... Εἶνε ντροπὴ ποὺ ζητιανεύω, μὰ... οἱ περιστάσεις μ' ἀνογκάζουν.

Ὁ Σκβορτσὼφ κύτταξε τὰ παπούτσια τοῦ ζητιάνου, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἕνα ἦταν χειμωνιάτικο καὶ τὸ ἄλλο καλοκαιρινό, καὶ ἄξαφνα θυμήθηκε.

— Ἄκουσε, τοῦ εἶπε, μοῦ φαίνεται πὼς σὲ συνάντησα καὶ προχτὲς στὴ Σαντοβάγ.α (τὴν Ὁδὸ τῶν Κήπων). Μὰ μοῦ εἶπες τότε πὼς ἤσουν φοιτητὴς ποὺ σὲ ἀπέβαλαν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο καὶ ὄχι ἀγροδιδάσκαλος. Τὸ θυμᾶσαι ;

— Ὄχι... ὄχι, δὲν εἶνε δυνατό ! ἀπάντησε ὁ ζητιάνος, τρομαγμένος. Εἶμαι ἀγροδιδάσκαλος. Ἂν θέλετε, νὰ σᾶς δείξω τὰ χαρτιά μου.

— Πᾶψε νὰ λὲς ψέμματα. Μοῦ παρουσιάστηκες γιὰ φοιτητὴς καὶ μοῦ εἶπες μάλιστα καὶ τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους σ' ἀπέβαλαν. Τὸ θυμᾶσαι ;

Καὶ λέγοντας αὐτὰ ὁ Σκβορτσὼφ κοκκίνησε καὶ ἀποτραβήχτηκε ἀπὸ τὸν κουρελλιάρη μὲ μιὰ ἔκφραση συχασιᾶς.

— Εἶνε ντροπὴ αὐτὸ ποὺ κάνεις ! τοῦ φώναξε σὲ λίγο θυμωμένος. Εἶνε πρόστυχο ! Θὰ σὲ στείλω στὸ Τμῆμα,γιὰ νὰ μάθῃς ! Μπορεῖ νὰ εἶσαι φτωχός, μπορεῖ νὰ πεινᾶς, μὰ αὐτὸ δὲν σοῦ δίνει κανένα δικαίωμα νὰ λὲς ψέμματα τόσο ἀσύστολα, τόσο ἀσυνείδητα !...

Ὁ ζητιάνος ἔπιασε τὸ πόμολο τῆς πόρτας καί, σὰν κλέφτης ποὺ τὸν πιάνουν, ἄρχισε νὰ κυττάζῃ πρὸς τὴν εἴσοδο.

— Δὲ... δὲ λέω ψέμματα... ἐτραυλισε... Μπορῶ νὰ σᾶς δείξω τὰ χαρτιά μου.

— Ποιὸς τὰ πιστεύει ; ἐξακολούθησε ὁ Σκβορτσὼφ, περιφρονητικά. Τὸ νὰ ἐκμεταλλεύεσαι τὴ συμπάθεια τοῦ κόσμου γιὰ τοὺς ζῆφτωχοὺς ἀγροδιδασκάλους καὶ τοὺς ἀποβλημένους φοιτητάς, εἶνε τόσο ταπεινό, τόσο πρόστυχο, τόσο βδελυρό !

Καί, ἀναμένος, ὁ Σκβορτσὼφ, ἄρχισε νὰ τὸν μαλλώνῃ ἄγρια. Ὁ ζητιάνος, εἶχε προκαλέσει, μὲ τὸ ξεδιάντροπο ψέμμα του, τὴν ἀποστροφὴ καὶ τὴ βδελυγμία τοῦ δικηγόρου. Εἶχε ψυχράνει ἐκεῖνο ποὺ ὁ Σκβορτσὼφ ἀγαποῦσε καὶ ποὺ τὸ ἔννοιωθε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο τι μέσα του : τὴν καλοσύνη, τὴν εὐαισθησία, τὴ συμπόνια. Μὲ τὸ ψέμμα του καὶ τὴν προσβολή του κατὰ τῆς εὐσπλαγχνίας, ὁ ζητιάνος εἶχε βεβηλώσει τὴν ἐλεημοσύνη τὴν ὁποία ὁ καλόκαρδος δικηγόρος ἀγαποῦσε νὰ δίνῃ πάντα στοὺς φτωχούς. Ὁ ζητιάνος στὴν ἀρχὴ ὑπερασπίστηκε τὸν ἑαυτό του, ὀρκίστηκε ὅλους του τοὺς θεούς, μὰ σὲ λίγο σώπασε καί, σὰ χαμένος, χαμήλωσε τὸ κεφάλι του.

— Κύριε, εἶπε τέλος βάζοντας τὸ χέρι του ἀπάνω στὴν καρδιά του, εἶπα πράγματι... ψέμματα... Δὲν εἶμαι οὔτε φοιτητής, οὔτε ἀγροδιδάσκαλος. Αὐτὰ εἶνε κατασκευάσματα τῆς φαντασίας μου. Συμμετεῖχα σ' ἕνα κόρο Ρώσσων τραγουδιστῶν, ἀλλὰ μ' ἔδιωξαν ἀπ' αὐτὸν ὡς μέθυσο. Μὰ καὶ τὶ μπορῶ νὰ κάνω, ἂν δὲν πῶ ψέμματα. Δὲ μπορεῖ κανείς, ἅμα εἶνε στὴ θέση μου, νὰ μὴν πῇ ψέμματα. Μὲ τὴν ἀλήθεια, ψοφάει κανεὶς τῆς πείνας καὶ κοκκαλιάζει στὸ ὕπαιθρο. Ἔχετε δίκηο, τὸ καταλαβαίνω. Μὰ... τὶ μπορῶ νὰ κάνω ;

— Τί νὰ κάνῃς !... Ρωτᾶς τὶ νὸ κάνῃς ; φώναξε ὁ Σκβορτσὼφ πλησιάζοντας τὸ ζητιάνο. Νὰ ἐργασῆς, νὰ τὶ πρέπει νὰ κάνῃς ! Νὰ ἐργαστῆς !

— Νὰ ἐργαστῶ !... τὸ καταλαβαίνω κ' ἐγὼ αὐτό, μὰ ποῦ νὰ βρῶ δουλειά ;

— Ἀστειεύεσαι ; Εἶσαι νέος, γερός, δυνατός· μπορεῖς νὰ βρίσκῃς πάντα δουλειὰ ἅμα θέλῃς ! Μὰ εἶσαι τεμπέλης, χαμένος, μέθυσος ! Ἡ βότκα εἶνε ἡ μόνη σου ἔννοια ! Δὲς αἰσχρὰ ψέμματα καὶ εἶσαι διεφθαρμένος ὥς τὸ κόκκαλο· δὲν εἶσαι καλὸς παρὰ γιὰ νὰ λὲς ψέμματα καὶ νὰ ζητιανεύῃς. Γιὰ νὰ καταδεχτῆς καὶ νὰ θελήσῃς νὰ δουλέψῃς καμμιὰ φορὰ, πρέπει νὰ σοῦ δόσουν ἕνα ὡραῖο γραφεῖο, ὅπου νὰ μὴν κάνῃς τίποτ' ἄλλο παρὰ νὰ παίρνῃς κάθε μῆνα τὸ μισθό σου ! Εἶμαι βέβαιος ὅτι ποτὲ δὲ θὰ δεχόσουν μιὰ δουλειὰ χειρωνακτική. Θὰ μοῦ πῆς ὅτι δὲν εἶσαι οὔτε χαμάλης, οὔτε ἐργάτης σὲ φάμπρικα ! Αὐτὸ εἶνε, ἔχετε καὶ ἀξιώσεις !...

— Τ' εἶν' αὐτὰ ποὺ λέτε, θεέ μου !... ἀπαντησε ὁ ζητιάνος, μ' ἕνα πικρὸ χαμόγελο. Ποῦ νὰ βρῶ χειρωνακτικὴ δουλειά ; Γιὰ νὰ βρῇ κανεὶς μιὰ τέτοια δουλειά, πρέπει νὰ τὴν ξέρει ἀπὸ μικρὸς κ' ἐγὼ δὲν ξέρω καμμιά.

— Πάλι ἀστειεύεσαι ! Πάντα κάποια πρόφαση θὰ βρῆς !... Ξέρεις νὰ σκίσῃς ἕνα ξύλο ;

— Δὲ λέω ὄχι, μὰ σήμερα οἱ πραγματικοὶ ξυλοκόποι δὲ βγάζουν οὔτε τὸ ψωμί τους.

— Ὅλοι οἱ τεμπέλιδες ἔχουν τὴν ἴδια λογικὴ μ' ἐσένα. Ἀρνοῦνται αὐτὸ ποὺ τοὺς προτείνουν. Θέλεις νὰ κόβῃς ξύλα ἐδῶ στὸ σπίτι μου ;

— Στὶς διαταγές σας, θὰ κόψω...

— Καλά, θὰ τὸ δοῦμε αὐτό... Θαυμάσια... Θὰ τὸ δοῦμε !

Καὶ μιλῶντας ἔτσι ὁ Σκβορτσὼφ σηκώθηκε καὶ τρίβοντας τὰ χέρια του, ὄχι χωρὶς κάποια ἀγαθὴ κακεντρέχεια, φώναξε τὴ μαγείρισσά του.

— Ἔλα, Ὄλγα, τῆς εἶπε, ὁδήγησε αὐτὸν τὸν κύριο στὴν ἀποθήκη γιὰ νὰ κόψῃ ξύλα...

Ὁ ζητιάνος σήκωσε τοὺς ὤμους του σὰ νὰ μὴ καταλάβαινε τίποτε καὶ ἀκολούθησε, διστακτικός, τὴ μογείρισσα. Φαινόταν ἀπὸ τὴν ὄψη του ὅτι εἶχε δεχτῆ νὰ κόψῃ ξύλα, ὄχι γιατὶ πεινοῦσε καὶ ἤθελε νὰ ἐργαστῆ, μὰ μονάχα ἀπὸ ἐγωϊσμὸ κι' ἀπὸ ντροπή. Φαινόταν ἀκόμη καθαρὰ πὼς ἦταν πολὺ ἐξαντλημένος ἀπὸ τὸ πιοτό, πὼς ἦταν ἄρρωστος καὶ πὼς δὲν εἶχε καμμιὰ διάθεσι γιὰ δουλειά.

Ὁ Σκβορτσὼφ, ὅταν ὁ ζητιάνος βγῆκε ἔξω μὲ τὴ μαγείρισσα, τράβηξε βιαστικὰ πρὸς τὴν τραπεζαρία. Τὰ παράθυρά της ποὺ ἔβλεπαν στὴν αὐλή, ἔβλεπαν καὶ στὴν ἀποθήκη καὶ ὅτι γινόταν ἐκεῖ μέσα. Ὁ δικηγόρος εἶδε τὴ μαγείρισσά του καὶ τὸ ζητιάνο νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ὑπηρεσίας καί, πατῶντας ἀπάνω στὸ βρώμικο χιόνι, νὰ πηγαίνουν στὴν ἀποθήκη. Ἡ Ὄλγα θυμωμένη κυττοῦσε μὲ κακία τὸν σύντροφό της καί, σπρώχνοντας μὲ τὸν ἀγκῶνα, ἄνοιξε τὴν πόρτα τῆς ἀποθήκης, κάνοντάς τη νὰ χτυπήσῃ δυνατά.

«Εἶνε φανερό, σκέφθηκε ὁ Σκβορτσὼφ, πὼς ἐμπόδισε τὴν καλὴ γυναίκα νὰ πιῇ τὸν καφέ της. Τί ἄθλιο πλάσμα !».

Εἶδε ἔπειτα τὸν ψευτοφοιτητή, τὸν ψευτοδάσκαλο, νὰ κάθεται σ' ἕνα κούτσουρο, ν' ἀκουμπάη τὰ χέρια του στὰ κόκκινα μάγουλά του καὶ νὰ σκέφτεται. Ἡ μαγείρισσα πέταξε τὴν ἀξίνα μπρὸς στὰ πόδια του, ἔφτυσε κάτω πεισμωμένη, καὶ κρίνοντας ἀπὸ τὴν κίνηση τῶν χειλιῶν της, ἄρχισε νὰ μουρμουρίζῃ.

Ὁ ζητιάνος πῆρε ἀναποφάσιστα ἕνα κούτσουρο, τὸ ἔβαλε ἀνάμεσα στὰ γόνατα καὶ τὸ χτύπησε μὲ τὴν ἀξίνα χωρὶς δύναμη. Ἡ ἀξίνα τοῦ ξέφυγε καὶ ἔπεσε κάτω. Ὁ δυστυχισμένος τὴν ξαναπῆρε, φύσηξε μὲσ' στὶς μουδιασμένες παλάμες του καὶ ἄρχισε νὰ ξαναχτυπάη τὸ ξύλο, ἀλλὰ μὲ τόση προσοχὴ σὰ νὰ φοβόταν μήπως χτυπήσῃ τὸ πόδι του ἢ μήπως κόψῃ κανένα του δάχτυλο. Μὰ σὲ λίγο ἡ ἀξίνα τοῦ ξέφυγε καὶ πάλι.

Ἄρχισε νὰ τὸν μαλλώνῃ ἄγρια...

Ὁ θυμὸς τοῦ δικηγόρου εἶχε περάσει πειά. Ἔννοιωθε κάποια ντροπὴ ποὺ εἶχε ἀναγκάσει ἕνα ἄνθρωπο ἀσυνήθιστο σὲ χοντρὲς δουλειές, μεθυσμένο, καὶ ἴσως ἄρρωστο, νὰ κόβῃ ξύλα μὲ τέτοιο κρῦο. «Δὲν πειράζει, σκέφτηκε πηγαίνοντας ἀπὸ τὴν τραπεζαρία στὸ γραφεῖο του, ἂς δουλέψῃ. Τὸ κάνω αὐτὸ γιὰ τὸ καλό του».

— Δόστου πενῆντα κοπέκια, εἶπε ὁ Σκβορτσόφ. Ἂν θέλῃ, ἂς ξανάρχεται νὰ κόβῃ ξύλα κάθε πρώτη τοῦ μηνός. Θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε δουλειὰ γι' αὐτόν !

Τὴν 1η τοῦ ἄλλου μηνός, ὁ ζητιάνος ξαναπῆγε στὸ σπίτι τοῦ δικηγόρου καὶ κέρδισε πενῆντα κοπέκια ἀκόμη, ἂν καὶ μόλις κοατιόταν στὰ πόδια του. Ἔπειτα ἄρχισε νὰ πηγαίνῃ συχνότερα καὶ πάντοτε τοῦ εὕρισκαν κάποια δουλειά : πότε ἐστοίβαζε τὰ χιόνια, πότε ταχτοποιοῦσε τὰ ξύλα, πότε ξεσκόνιζε τὰ χαλιὰ καὶ τὰ στρώματα. Ἔπαιρνε γιὰ τὸν κόπο του εἴκοσι ὥς σαράντα κοπέκια καί, μάλιστα, μιὰ φορὰ τοῦ ἔδωσαν κ' ἕνα παληὸ παντελόνι. Ὅταν ἄλλαξε σπίτι ὁ Σκβορτσόφ, τὸν ἐπῆρε νὰ βοηθήσῃ στὴ μετακόμισι. Αὐτὴ τὴ φορά, ὁ ζητιάνος δὲν ἦταν μεθυσμένος, ἀλλὰ σκυθρωπὸς καὶ σιωπηλός. Μετὰ τὴ μετακόμιση, ὁ δικηγόρος τὸν κάλεσε καὶ τοῦ εἶπε δίνοντάς του ἕνα ροῦβλι :

— Βλέπω πὼς τὰ λόγια μου ἔφεραν καλὸ ἀποτέλεσμα. Βλέπω ἀκ μα καὶ πὼς ἔπαψες νὰ πίνῃς καὶ πὼς θέλεις νὰ ἐργαστῆς. Πῶς σὲ λένε ;

— Λονκώφ.

— Μπορῶ τώρα, Λονκώφ, νὰ σοῦ βρῶ μιὰ καλύτερη δουλειά. Μπορεῖς νὰ κάνῃς ἀντίγραφα ;

— Μπορῶ.

— Πάρε αὐτὴ τὴν ἐπιστολὴ καὶ πήγαιν' τη αὔριο στὸ συνάδελφό μου ποὺ γράφει ἡ σύστασή της... Αὐτὸς θὰ σοῦ δώσῃ ἀντίγραφα... Ἐργάζου, μὴν πίνης ! Μὴν ξεχάσῃς ποτὲ αὐτὰ ποὺ σοῦ εἶπα. Χαῖρε !

Ὁ Σκβορτσόφ, εὐτυχισμένος ποὺ εἶχε ξαναφέρη ἕναν ἄνθρωπο

στὸν ἴσιο δρόμο, χτύπησε φιλικὰ τὸν ὦμο τοῦ Λονκώφ καὶ τοῦ ἔδωσε μάλιστα τὸ χέρι, ὅταν ἐκεῖνος ἔφυγε. Ὁ Λονκώφ ἐπῆρε τὸ γράμμα καὶ δὲν ξαναφάνηκε πειὰ νὰ δουλέψῃ στὸ σπίτι τοῦ δικηγόρου.

Πέρασαν δυὸ χρόνια ἀπὸ τότε. Ἕνα βράδυ, ὁ Σκβορτσώφ, καθώς ἔβγαζε εἰσιτήριο στὸ ταμεῖο ἑνὸς θεάτρου, εἶδε ἕναν ἀνθρωπάκο ποὺ εἶχε γιακᾶ ἀπὸ ἀστρακὰν στὸ ἐπανωφόρι του καὶ ποὺ φοροῦσε σκοῦφο μεταχειρισμένο ἀπὸ λούτρ. Ὁ ἀνθρωπάκος αὐτὸς ἔβγαλε ἕνα εἰσιτήριο γαλαρίας.

— Λονκώφ, ἐσὺ εἶσαι ; ρώτησε ὁ Σκβορτσώφ, ἀναγνωρίζοντας τὸν παληὸ ξυλοκόπο του. Τί ἀπόγινες ; Πῶς τὰ πᾶς ;

— Ὄχι ἄσχημα... Ἐργάζομαι τώρα σ' ἕνα συμβολαιογράφο· κερδίζω τριανταπέντε ρούβλια τὸ μῆνα, κύριε.

— Δόξα νἆχῃ ὁ Θεός ! θαυμάσια ! Χαίρω πολὺ γιὰ σένα, φίλε μου. Εἶμαι πολύ, πολὺ εὐχαριστημένος, Λονκώφ. Εἶσαι ἕνα εἶδος ἀναδεξιμιοῦ μου, γιατὶ ἐγὼ σὲ ἔσπρωξα στὸν ἴσιο δρόμο. Θυμᾶσαι πῶς σὲ μάλλωσα τὴν πρώτη μέρα, ἔ ; Λοιπὸν σ' εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ μου, ποὺ ἄκουσες τὰ λόγια μου.

— Κ' ἐγὼ σᾶς εὐχαριστῶ, ἀπάντησε ὁ Λονκώφ. Ἂν δὲν εἶχα ἐρθῆ σπίτι σας, θὰ ζητιάνευα ἀκόμα κάνοντας τὸ φοιτητὴ καὶ τὸν ἀγροδιδάσκαλο. Στὸ σπίτι σας σώθηκα, βγῆκα ἀπὸ τὴν ἄβυσσο... Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ καλά σας λόγια καὶ τὰ καλά σας ἔργα. Μοῦ μιλήσατε πολὺ καλά. Εἶμαι εὐγνώμων σὲ σᾶς, καθὼς καὶ στὴ μαγείρισσά σας. Ὁ Θεὸς νὰ δίνῃ πάντα ὑγεία στὴν εὐγενικιὰ καὶ καλὴ αὐτὴ γυναίκα ! Μοῦ ὑποδείξατε τότε πολὺ ὀρθὰ τὶ ἔπρεπε νὰ κάνω ! Θὰ σᾶς εἶμαι γι' αὐτὸ ὑποχρεωμένος ὥς τὴν τελευταία μου στιγμή· μά, γιὰ νὰ εἶμαι ἀπολύτως εἰλικρινής, ἡ μαγείρισσά σας ἦταν ἐκείνη ποὺ μ' ἔσωσε...

— Μπᾶ ! Πῶς ἔγινε αὐτό ;

— Νά. Κάθε φορὰ ποὺ ἐρχόμουν νὰ κόψω ξῦλα, ἐκείνη μ' ὑποδεχόταν μ' αὐτὰ τὰ λόγια : «Ἄ ! καταραμένε μπεκρῆ ! δὲ σὲ παίρνει λοιπὸν ὁ Χάρος !» Καὶ λέγοντας αὐτὰ στεκόταν μπροστά μου. Ἡ ὄψη της θλιβόταν καθώς μὲ κυττοῦσε καὶ μοῦλεγε μὲ συμπόνια : «Δυστυχισμένος ποὺ εἶσαι ! Δὲν ἔχεις καμμιὰ εὐτυχία ἐδῶ κάτω στὴ γῆ, μὰ καὶ στὸν ἄλλο κόσμο θὰ σὲ κάψουν στὴν κόλαση ! Ἄτυχος ποὺ εἶσαι !» Καὶ λέγοντας αὐτὰ ἄρχισε νὰ χύνῃ πύρινα δάκρυα. Μὰ τὸ σπουδαιότερο, ἦταν πὼς αὐτὴ ἔκοβε τὰ ξῦλα γιὰ μένα. Μὲ λυπόταν, βλέπετε. Στὸ σπίτι σας, κύριε, δὲν ἔκοψα οὔτε ἕνα ξῦλο· αὐτὴ τὰ ἔκοβε ὅλα ! Γιατὶ μ' ἔσωσε, γιατὶ ἄλλαξα κυττάζοντάς την καὶ ἔπαψα νὰ πίνω ; Δὲ μπορῶ νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω... Ξέρω μονάχα, ὅτι χάρη στὰ λόγια της καὶ τὰ εὐγενικά της ἔργα, μιὰ μεταμόρφωση γίνηκε μέσ' στὴν ψυχή μου. Ἐκείνη μὲ διόρθωσε καὶ δὲν θὰ τὸ ξεχάσω ποτέ. Μὸ εἶνε καιρὸς νὰ μποῦμε μέσ' στὸ θέατρο, γιατὶ χτυπάει τὸ κουδοῦνι...

Καί, λέγοντας αὐτά, ὁ Λονκὼφ χαιρέτησε καὶ τράβηξε γιὰ τὴ γαλαρία..

ΑΝΤ. ΤΣΕΧΩΦ

ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΔΕΝΔΡΟ

Ἡ ἱστορία τοῦ Χριστουγεννιάτικου Δένδρου εἶνε ἀρχαιοτάτη. Τὸ βέβαιο ὅμως εἶνε πὼς τὸ ὡραῖο αὐτὸ ἔθιμο πρωτοκαθιερώθηκε στὴν Γερμανία σὲ πολὺ παληὰ ἐποχή. Ἀπὸ τὴ Γερμανία ἔγινε γνωστὸ καὶ στὶς ἄλλες χῶρες τῆς Εὐρώπης, ὥσπου σήμερα πειὰ γενικεύθηκε σ' ὅλα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη τῆς γῆς. Πάντως τὸ ἔθιμο αὐτὸ ἔχει σχέσι μὲ ἕνα ἄλλο παμπάλαιο Γερμανικὸ ἔθιμο, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο τὰ παιδιά, τὴν ἡμέρα τῆς Πρωτοχρονιᾶς, τινάζουν τὰ δένδρα τοῦ σπιτιοῦ τους γιατὶ πιστεύουν ὅτι ἀπὸ τὰ κλαδιά τους θὰ πέσουν στὴν ποδιά τους ἄφθονα δῶρα.

Τὸ Χριστουγεννιάτικο Δένδρο ἔχει ἐπίσης κάποια σχέση καὶ μὲ τὸ «Δένδρο τῆς Εὐτυχίας» τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ἡ μυθολογία τῶν ὑπερβορείων λαῶν, μὲ τὸ «Χασμόν», τὸ παραδεισιακὸ δένδρο τῶν Περσῶν, μὲ τὸ δένδρο «Ἴγγυτραζίλλ» τῶν Σκανδιναυϊκῶν παραδόσεων, μὲ τὸ «Ἰρμισσοὺλ» τῶν Σαξόνων καὶ τέλος μὲ τὸ ἄλλο ἔθιμο, τὸ ὁποῖο ἐπικρατεῖ στὶς περισσότερες χῶρες τῆς Εὐρώπης καί, κατὰ τὸ ὁποῖο, ὅταν γεννιέται ἕνα παιδί, ὁ πατέρας του φυτεύει στὸν κῆπο ἕνα δένδρο, τὸ ὁποῖο τάζει στὸ ὄνομα τοῦ νεογεννήτου, τὸ ὁποῖο θεωρεῖται ὡς τὸ ***«δένδρο τῆς μοίρας»*** τοῦ παιδιοῦ. Στὴν Γερμανία, ὅταν πεθαίνῃ ἕνας οἰκογενειάρχης, οἱ συγγενεῖς του τινάζουν τὰ δένδρα τοῦ κήπου, πιστεύοντας ὅτι ἔτσι ξορκίζουν τὸν θάνατο καὶ ὅτι θὰ κατορθώσῃ ἡ γενεὰ τοῦ ἀποθανόντος νὰ συνεχίσῃ τὴ ζωή της καὶ νὰ αὐξηθῆ.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι εἶχαν ἐπίσης τὸ ἔθιμο νὰ φυτεύουν ἕνα δένδρο ὁσάκις γεννιόταν ἕνα παιδὶ καὶ πίστευαν ὅτι τὸ δένδρο αὐτὸ συμβόλιζε τὴν γέννησι. Ὑποτίθεται δὲ ὅτι ἀπ' τὸ ἔθιμο αὐτὸ ἡ φραγκικὲς φυλὲς τῆς Γερμανίας, καθιέρωσαν κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς χρόνους τὴν συνήθεια νὰ φυτεύουν στὸν κῆπο τους τὰ Χριστούγεννα ἕνα δένδρο, τὸ ὁποῖο νὰ συμβολίζῃ τὴν γέννησι τοῦ Χριστοῦ. Καί, λόγῳ τοῦ ἑορτασίμου τῆς ἡμέρας, ἐσυνήθιζαν νὰ κρεμοῦν στὸ δένδρο αὐτὸ δῶρα γιὰ τὰ μικρὰ παιδιά. Ἀργότερα, μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου, καὶ μὲ τὴν πύκνωσι τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων, ἐπειδὴ ὅλες ἡ οἰκογένειες δὲν μποροῦσαν νὰ ἔχουν κῆπο γιὰ νὰ φυτεύουν Χριστουγεννιάτικα Δένδρα, ἐπεκράτησε ἡ συνήθεια, νὰ σκήνεται στὴν μεγάλη αἴθουσα τοῦ σπιτιοῦ ἕνα τεχνητὸ δένδρο, στὸ ὁποῖο νὰ κρεμοῦν τὰ δῶρα τῶν παιδιῶν.

Ἡ Θεοτόκος μὲ τὸ Θεῖο Βρέφος

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΔΟΥΜΑ (ΠΑΤΡΟΣ)

Οἱ δικαστικοὶ κλητῆρες καὶ τὸ μῖσος τοῦ Δουμᾶ. Ἡ πρόθυμη συνδρομή του. Τὰ χρέη τοῦ μυθιστοριογράφου. Δίκες ἐπὶ δικῶν. Τὸ ἔργο καὶ ὁ συγγραφεύς. Οἱ διάλογοι τῶν μυθιστορημάτων του. Τὰ μέτρα τῶν διευθυντῶν τῶν ἐφημερίδων. Πῶς ὁ Δουμᾶς... ἐφόνευσε ἕνα ἥρωά του κτλ.

Μολονότι ὁ Δουμᾶς, ἐκέρδιζε ἀπὸ τὰ ἔργα του πολλὰ χρήματα, ὡστόσο λόγῳ τῆς σπάταλης ζωῆς του, ἦταν διαρκῶς καταχρεωμένος. Οἱ δανεισταί του ἦσαν ἀναρίθμητοι καὶ ἐπειδὴ βρισκόταν πάντοτε μαζύ τους σὲ δικαστικοὺς ἀγῶνες ἦταν πολὺ φυσικὸ νὰ μὴν τρέφῃ καμμιὰ ἰδιαιτέρα συμπάθεια πρὸς τοὺς δικαστικοὺς κλητῆρας.

Μιὰ μέρα λοιπὸν ἕνας φίλος του πῆγε καὶ τοῦ ζήτησε ἕνα ναπολεόνι, γιὰ νὰ συμμετάσχῃ καὶ αὐτὸς στὰ ἔξοδα τῆς κηδείας κάποιου φτωχοῦ δικαστικοῦ κλητῆρος, ὁ ὁποῖος εἶχε πεθάνει πάμπτωχος.

— Ἕνα ναπολεόνι μόνον ! εἶπεν ὁ Δουμᾶς. Τί λές... Ἕνα ναπολεόνι μόνο προκειμένου περὶ δικαστικοῦ κλητῆρος ! Νά, φίλε μου, πάρε δύο ναπολεόνια ! Καί... προσπάθησε νὰ θάψῃς δύο ἀπ' αὐτούς...

***

Σὲ κάποια ἀπὸ τὶς ἀπειράριθμες δίκες τοῦ Δουμᾶ μὲ τοὺς δανειστάς του, ὁ πρόεδρος τοῦ Δικαστηρίου ἐρώτησε τὸν Δουμᾶ ποιὸ ἦταν τὸ ἐπάγγελμά του.

— Θεατρικὸς συγγραφεύς, ἀπάντησε ὁ Δουμᾶς καὶ συνέχισε : Ἐὰν δηλαδή, μπορῶ ν' ἀποδώσω στὸν ἑαυτό μου μιὰ ἰδιότητα, τὴν ὁποία εἶχε ὁ μέγας Κορνήλιος...

—Ὑπάρχουν διαβαθμίσεις, κύριε Δουμᾶ, τοῦ ἀπάντησε τότε χαμογελῶντας μὲ εὐγένεια ὁ πρόεδρος.

***

Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴ πρώτη παράσταση τοῦ «Ἡμικόσμου», τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ, στὸ «Ζυμνάζ», κάποιος συνήντησε στὴν σκάλα τοῦ θεάτρου, τὸν Δουμᾶ πατέρα, καί, χαμογελῶντας τοῦ εἶπε :

— Ἔ, κύριε Δουμᾶ, θἄχετε συμβάλει καὶ σεῖς λίγο στὴν ἀποψινὴ ἐπιτυχία.

— Λίγο μόνον ; Καθ' ὁλοκληρίαν, δὲν λὲς καλύτερα, φίλε μου !...

— Πῶς ! Ἐσεῖς ἐκάματε τὸ ἔργον ;

— Τὸ ἔργον ὄχι, ἀπάντησεν περήφανα ὁ Δουμᾶς. Ἔκανα ὅμως... τὸν συγγραφέα !...

***

Ὑπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς τροφοδοτοῦσε μὲ ἐπιφυλλίδες τρεῖς-τέσσερες ἐφημερίδες συγχρόνως. Γιὰ νὰ μπορῇ νὰ εἶνε συνεπὴς σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ὑποχρεώσεις του εἶχεν ἐφεύρει ἕνα σύστημα ἀπλούστατο. Τὄρριχνε στοὺς «διαλόγους»... Διαβάζει κανεὶς π.χ. στοὺς «Τρεῖς Σωματοφύλακας» τὸν ἑξῆς διάλογο :

— Ἄ ! Σεῖς εἶσθε ;

— Ναί. Ἐγώ !

— Σᾶς περίμενα.

— Ἦλθα !

— Καὶ ἐπετύχατε ;

— Ἐπέτυχα.

— Ἐντελῶς ;

— Ἐντελῶς.

— Λοιπόν ;

— Τελείωσε...

— Ἄς συζητήσωμε, λοιπόν !

— Στὰς διαταγάς σας !

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, κατώρθωνε μὲν νὰ ἐξοικονομῇ τὰ πράγματα. Ἐπειδὴ ὅμως πληρωνόταν ἀκριβότατα, μάλιστα μὲ τὸν στίχο, οἱ διευθυνταὶ τῶν ἐφημερίδων, ἄρχισαν νὰ δυσανασχετοῦν μὲ τοὺς τόσο... λακωνικοὺς αὐτοὺς διαλόγους. Συνεννοήθησαν λοιπὸν μεταξύ τους καὶ ἐδήλωσαν στὸν Δουμᾶ, ὅτι στὸ μέλλον θὰ ἐπλήρωναν στὴ μισὴ ἀπὸ τὴν ὁρισμένην τιμὴ κάθε «διάλογό» του ποὺ δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὸ μῆκος μισοῦ τοὐλάχιστον στίχου.

Ὅταν ὁ Δουμᾶς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴ τῶν διευθυντῶν του, ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως... ἔσχισε δυὸ-τρία χειρόγραφα ποὺ ὅτι εἶχε ἑτοιμάσει.

— Τί κάνεις ἐκεῖ ; τὸν ἐρώτησε ἕνας φίλος του ποὺ παρευρίσκετο στὴν σκηνή.

— Ἁπλούστατα, φίλε μου : Τὸν ἐφόνευσα !

— Ποιὸν ἐφόνευσες ;

— Ἐφόνευσα τὸν «Γκριμὼ τὸν Σιωπηλό». Εἶνε ἕνα πρόσωπο τοῦ μυθιστορήματός μου ποὺ τὸ εἶχα ἐφεύρει μόνο καὶ μόνο γιὰ τὶς λακωνικὲς ἀπαντήσεις του. Ἐφ' ὅσον ὅμως στὸ ἑξῆς θὰ μοῦ τὶς πληρώνουν στὴ μισὴ τιμή, προτιμῶ τὰ πρόσωπα τῶν ἔργων μου νὰ μὴν εἶνε πειὰ τόσο λιγόλογα !...